

Pääkirjoitus

Tervetuloa uuden *Lähihistorian* pariin! Tuoreen numeron julkaisu on aina juhlan paikka, mutta tällä kertaa tunnelmat ovat erityisen timanttiset. Edessäsi on hartaasti suunniteltu erikoisnumero, joka juhlistaa Suomen ja Pohjois-Euroopan historian professori Tiina Kinnusen merkkipäivää ja hänen laaja-alaista työtään historian parissa.

Teemanumeron artikkelit ja esseet käsittelevät historiakulttuuria, kulttuurisen muistamisen erilaisia ilmenemismuotoja sekä historian poliittista käyttöä. Kirjoittajat osoittavat, miten historia voi olla samaan aikaan henkilökohtaista ja julkista, kansallista ja yllirajaista, tunteiden herättäjä ja tarinoiden varanto. Menneisyyden tulkinnat voivat palvella kylmän laskelmoitua politiikkaa, mutta samalla menneisyys on yksilöille, yhteisöille ja yhteiskunnille mitä keskeisin voimavara ja eksistentiaalinen tukipiste. Tutkijoiden katse ulottuu Suomen lisäksi Viroon, Venäjälle, Iso-Britanniaan ja Euroopan unioniin.

Historian käytön ja kulttuurisen muistamisen teema on moniulotteinen ja hyvin ajankohtainen. Menneisyyttä koskevia tulkintoja tuotetaan ja levitetään jatkuvasti yhteiskunnan eri osa-alueilla, hyvin monenlaisissa yhteyksissä ja moniin käyttötarkoituksiin. Millaista on 2020-luvun historiakulttuuri? Keväällä 2023 järjestin historiantutkija Antti Malisen kanssa Tampereen yliopistossa historiakulttuuria käsittelevän kurssin, jossa opiskelijoiden omilla tutkimuksilla oli tärkeä rooli. Yksi lopputulemista oli, että historiakulttuurin kenttä – peleistä podcasteihin, YouTube-videoista TikTok-historiaan – on hyvin moniääninen ja pluralistinen. Toisaalta pinnalla ovat elämyksellisyys, tunteet ja kuplautuneet alakulttuurit.

Sosiaalisen median ja 'kulttuurisotien' aikakaudella historiaan ja historiantutkijoihin kohdistuu monenlaisia ja osin uudenlaisia paineita. Markku Hokkanen kuvaa esseessään yhtä historian politisoitumisen muotoa, vaatimusta luoda 'positiivinen' kuva oman maan historiasta – tästä esimerkkinä Iso-Britannian konservatiivisessa lehdistössä esiintynyt nihkeys maan kolonialistisen menneisyyden kriittistä läpivalaisua tai 'woke' -kulttuuria kohtaan. Vallitsevassa ilmapiirissä tutkijatkin joutuvat olemaan varuillaan; vielä kymmenen vuotta sitten imperiumin ja orjuuden historian tutkimus ei vaatinut erityistä rohkeutta, Hokkanen kirjoittaa. Hyvin toisenlaisista menneisyyden

traumoista nousee tilanne Puolassa, jossa historiantutkijoita on kuulusteltu ja syytetty puolalaisten historiallista uhriasemaa kyseenalaistavista väitteistä. Näistä tapahtumista on raportoinut esimerkiksi Masha Gessen. Toivottavasti nuorisossa on tulevaisuus ja moniäänisen sekä moniarvoisen historian kannattajat pitävät pintansa. Myös kansakuntien 'imagon' kannalta on parempi, että menneisyyden kipupisteitä käsitellään avoimesti.

Käsillä olevan erikoisnumeron tekeminen on ollut hauskaa ja jännittävää myös siksi, että olemme ponnistaneet kunniakkaasta juhlakirjaperinteestä, mutta uudenaikaisessa avoimessa formaatissa. Rajatun painoksen lisäksi lehteä voi kokonaisuudessaan lukea ja levittää verkossa, minkä voimme toivoa vievän akateemisen juhlakirjan sanomaa tavallista laajemmille yleisöille. Artikkelien saavutettavuutta palvelee myös yhdessä taustaorganisaatiomme *Lähihistorian tutkimuksen seuran* kanssa perustamamme historia-aiheinen verkkosivusto (www.lahihistoria.fi), jossa osa tämänkin numeron kirjoittajista kertoo aiheistaan tiiviissä ja yleistajuisessa muodossa.

Tieteellisen lehden julkaiseminen vaatii eri vaiheissaan paljon työtä. Tämän numeron avaintekijöitä ovat vierailleet toimittajat Heini Hakosalo, Seija Jalagin, Marianne Junila ja Ville Kivimäki. Heille kiitos ja kumarrus laatu-tietoisesta työstä ja kokonaisvaltaisesta panoksesta koko toimitusprosessin aikana. Suuret kiitokset kuuluvat myös vertaisarvioijille sekä tietenkin hienoille kirjoittajille, jotka päättivät vastata kutsuun. Lopuksi kiitän *Lähihistorian* toimitusta, etenkin toimitussihteeri Emilia Lakkaa, joka otti taittotyön ammattitaitosiin hyppysiinsä väitöskirjansa viimeistelyn keskellä. Iloiset onnittelet ja malja lehtikuohua Tiina Kinnuselle merkkipäivän johdosta, koko toimituksen puolesta!

Tuomas Laine-Frigren

---

*FT, dosentti **Tuomas Laine-Frigren** on *Lähihistorian* päätoimittaja ja työskentelee tutkijana Tampereen yliopistossa.*
